

Oikeusministeriö
Oikeushallinto-osasto

Asia: Ulkomaalaislaissa Helsingin hallinto-oikeuteen keskitettyjen asioiden hajauttaminen

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry. kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi turvapaikkavalitusten käsittelyn hajauttamista koskevassa asiassa tulkkauksen näkökulmasta.

Tehokas, täsmällinen tulkkaus edellyttää ammattitaitoista tulkkia. Tulkin tulee hallita työkielensä ja kielten kulttuuriympäristöt syvällisesti ja pystyä tulkitsemaan luotettavasti myös kyseisessä kulttuurissa esiintyvää yksilöllistä viestintää. Näiden lisäksi tulkin on hallittava kyseiseen tulkkaustilanteeseen liittyvät prosessit, esimerkiksi turvapaikkamenettelyt. Ammattitulkki on sitoutunut tulkin eettisiin sääntöihin ja osaa siksi pysyä roolissaan puolueettomana viestin välittäjänä ottamatta kantaa kummankaan osapuolen viestiin tai värittämättä sitä omien näkemystensä mukaiseksi. Ammattitaitoinen tulkkaus on oleellista oikeudenmukaisten päätösten tekemiselle, se nopeuttaa asioiden käsittelyä ja saattaa tuoda merkittäviä säästöjä yhteiskunnalle.

Tulkin tehtävä on mahdollistaa sellaisten osapuolten keskinäinen viestintä, joilla ei ole yhteistä kieltä. Viestintään vaikuttavat tilanne ja tila, esimerkiksi istuntosali, jossa osapuolet toimivat, ja viestin välittymiseen vaikuttavat muutkin seikat kuin puhe. Eleiden ja ilmeiden lisäksi kaikki, mitä tilassa tapahtuu, kuten henkilöiden vaihtuminen ja muu konteksti saattavat oleellisesti vaikuttaa siihen, miten osapuolten suullinen kertomus tulee ymmärtää. Niinpä tulkkaus on aina tehokkainta, kun kaikki osapuolet, myös tulkki, ovat samassa tilassa. Läsnäolotulkkaus on aina paras vaihtoehto edellä mainittujen syiden lisäksi myös siitä syystä, että akustiikka on yhteisessä tilassa parhaiten hallittavissa ja selventäviä kysymyksiä on tarvittaessa helpointa esittää.

Turvapaikkavalitusten käsittelyn hajauttaminen eri puolille Suomea on tulkkauksen kannalta haaste, koska ammattitaitoisten tulkkien saatavuus vaihtelee eri puolilla Suomea. Tehtävään parhaiten soveltuvia tulkkeja, kuten oikeustulkin erikoisammattitutkinnon suorittaneita tai muuten tehtävään erityispätevyyden hankkineita tulkkeja on vähän, ja läsnäolotulkkauksen järjestäminen saattaa olla vaikeaa.

Etätulkkauksen tulee olla aina toissijainen vaihtoehto, vaikkakin se joskus saattaa olla puolustettavissa. Tekniikka on aina ylimääräinen muuttuja, josta jollakin toimijalla on oltava erikseen vastuu mahdollisten häiriöiden varalta. Datat siirron, toisin sanoen kuuluvuuden ja näkyvyyden, on oltava ensiluokkaisia. Kun tulkattava ja tulkki ovat etäyhteydessä toisiinsa, kuiskaustulkkaus ei tule kyseeseen, vaan tulkkauksen on aina tapahduttava konsekutiivi- eli peräkkäistulkkauksena, mikä pidentää asian käsittelyä ajallisesti lähes kaksinkertaiseksi.

Koska etätulkkauksessa viestin välittäminen ja vastaanottaminen on haasteellisempaa kuin läsnäolotulkkauksessa, valmistautumisen merkitys korostuu entisestään. Pienikin häiriö kuvassa tai etenkin äänessä saattaa aiheuttaa epävarmuutta siitä, mitä tulkattava todella sanoi. Tällöin on ensiarvoisen tärkeää, että tulkilla on käytettävissään käsiteltävä materiaali, jonka pohjalta hän voi tehdä oikeat käänösvalinnat eli tulkata asian virheettömästi ja sujuvasti. Etukäteen valmistautuminen on ylipäätään osa ammattimaista tulkkausta ja kaikkien osapuolten etu.

Mikäli etätulkkausta joudutaan käyttämään, tulee tiedostaa siihen liittyvät laaturiskit sekä se, että tulkkaukseen kuluva aika väistämättä pitenee, koska etätulkkauksessa konsekutiivitulkkaus on ainoa toimiva tulkkauksen muoto. Lisäksi on ratkaistava, miten varmistetaan, ettei kuuloetäisyydellä tai käytössä olevissa tiloissa ole läsnä asiaankuulumattomia henkilöitä, tai ettei epäilystä tällaisesta pääse syntymään.

Helsinki 8.1.2016

Liisa Laakso-Tammisto, varapuheenjohtaja
Kristiina Antinjuntti, toiminnanjohtaja

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto – Finlands översättar- och tolkförbund ry. (SKTL) on alansa vanhin järjestö Suomessa. Se edustaa noin 1800 ammattikäntäjää ja -tulkkia. Liiton lausunnot valmistellaan kyseisen alan asiantuntijaryhmissä. Tämän lausunnon valmisteluun on osallistunut SKTL:n tulkkiyöoston edustus.